



Bruxelles, 24.7.2013
COM(2013) 549 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU
cu privire la aplicarea Directivei 2007/64/CE privind serviciile de plată în cadrul pieței
interne și a Regulamentului (CE) nr. 924/2009 privind plățile transfrontaliere în
Comunitate

(Text cu relevanță pentru SEE)

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

cu privire la aplicarea Directivei 2007/64/CE privind serviciile de plată în cadrul pieței interne și a Regulamentului (CE) nr. 924/2009 privind plățile transfrontaliere în Comunitate

(Text cu relevanță pentru SEE)

I DIRECTIVA 2007/64/CE

1. INTRODUCERE

Prezentul raport revizuieste modul în care a fost pusă în aplicare Directiva 2007/64/CE privind serviciile de plată în cadrul pieței interne (denumită în continuare „DSP”) în conformitate cu dispozițiile articolului 87 din aceasta. Perioada avută în vedere de prezentul raport este cuprinsă între anii 2009 și 2012. Articolul 87 impune prezentarea unui raport cu privire la o serie de aspecte: domeniul de aplicare al directivei (în special instrumentele de plată cu valoare scăzută și banii electronici); operațiunile cu o dimensiune externă („one-leg”) și operațiunile efectuate în orice monedă; cerințele de autorizare și barierele din calea intrării pe piață; cerințele prudențiale (capital inițial/fonduri proprii/protejarea fondurilor); acordarea de credite de către instituțiile de plată; termenul de executare a plății, neexecutarea sau executarea defectuoasă a plății. Cu toate acestea, prezentul raport nu își limitează domeniul de aplicare numai la aspectele menționate anterior.

Procesul de revizuire a DSP s-a bazat pe 2 studii externe specifice. Primul studiu, intitulat „studiul juridic”, a furnizat o evaluare a conformității juridice privind transpunerea DSP în cele 27 de state membre¹. Cel de-al doilea studiu, intitulat „studiul economic”, a analizat impactul economic al DSP și cel legat de aplicarea Regulamentului (CE) nr. 924/2009 privind plățile transfrontaliere în euro în raport cu obiectivele inițiale². În același scop, au fost colectate date din partea statelor membre și a actorilor relevanți de pe piață, prin intermediul comitetelor consultative ale Comisiei pentru politica de plăți de retail.

Prezentul raport descrie modul în care a fost transpusă DSP (secțiunea 2); ia în considerare aplicarea și impacturile acesteia (secțiunea 3); identifică principalele aspecte care rezultă din aplicarea DSP (secțiunea 4) și formulează o serie de concluzii (secțiunea 5).

2. TRANSPUNEREA DIRECTIVEI

DSP a intrat în vigoare la 25 decembrie 2007, cu termen-limită de transpunere de către statele membre în cadrul legislației naționale până la 1 noiembrie 2009. Anumite state membre au depășit termenul-limită prevăzut. În vederea punerii în aplicare a DSP, majoritatea statelor membre au introdus un nou act juridic în corpusul lor juridic³.

Punerea în aplicare a DSP nu a ocazionat probleme majore, statele membre realizând acest lucru în mod corespunzător⁴. Pe parcursul perioadei de transpunere, serviciile Comisiei au cooperat cu statele membre și au oferit asistență cu scopul de a asigura o transpunere corectă.

Cu toate acestea, în pofida abordării care vizează armonizarea completă⁵ a directivei, studiul juridic a evidențiat faptul că DSP conține atât dispoziții specifice, cât și dispoziții abstracte,

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/transposition/psd_transposition_study_report_en.pdf

² London Economics și Iff în colaborare cu studiul PaySys.

³ Tipik – p 4

⁴ Tipik – p 5

cea ce a condus la dificultăți referitoare la punerea în aplicare a acestora pe teritoriul UE. Anumite state membre au completat dispozițiile DSP cu norme naționale suplimentare.

DSP conține 25 de dispoziții opționale. Atunci când un stat membru a hotărât să utilizeze una dintre opțiunile respective, acesta a trebuit să informeze Comisia⁶.

Numărul ridicat de opțiuni ale statelor membre rezultă din necesitatea de a lua în considerare particularitățile piețelor interne, precum și din procesul de negociere care a condus la adoptarea DSP⁷. Dispozițiile opționale au avut, în general un impact neutru asupra părților interesate. Această diversitate nu i-a determinat nici pe utilizatori, nici pe prestatori să recurgă la un arbitraj jurisdicțional pentru localizarea activităților lor⁸.

3. APLICAREA ȘI IMPACTURILE DIRECTIVEI

3.1. Titlul I – Obiect, domeniu de aplicare și definiții

3.1.1. Domeniul de aplicare

Articolul 2 definește domeniul de aplicare. Anexa la DSP definește activitățile acoperite de termenul „servicii de plată” și conține 7 categorii de astfel de servicii. Împreună cu articolul 3, care prevede excluderea din domeniul de aplicare, lista respectivă definește serviciile care intră în domeniul de aplicare al DSP.

Studiul economic a concluzionat că lista existentă era adecvată, părere împărtășită, de asemenea, de părțile interesate.

Cu toate acestea, feedback-ul primit a ridicat, de asemenea, anumite semne de întrebare cu privire la definiții și la exhaustivitatea anexei. S-a considerat că ar trebui introduse anumite servicii pe lista serviciilor de plată. De asemenea, ar trebui avute în vedere noile evoluții din domeniul tehnologiei și al afacerilor, în timp ce includerea prestatorilor terți care oferă servicii de inițiere a plăților a fost considerată drept un aspect important.

3.1.2. Domeniul de aplicare teritorial și monetar

În conformitate cu articolul 2 alineatul (1), DSP și normele sale privind transparența condițiilor, cerințele în materie de informare și conduita profesională se aplică numai operațiunilor intra-UE, așa-numitele „operațiuni interne” („two-leg”).

Cu toate acestea, 13 state membre au luat inițiativa de a extinde anumite norme ale DSP la operațiunile cu o dimensiune externă („one-leg”)⁹ în ceea ce privește segmentul UE al operațiunilor de plată de intrare sau de ieșire, fie prin intermediul legislației naționale în cazul a 11 state membre, fie prin autorizarea unor derogări contractuale în cazul a 2 state membre. DSP își limitează domeniul de aplicare la serviciile de plată în monedele UE. Statele membre care au extins aplicarea DSP la operațiunile cu o dimensiune externă tind să aplice DSP și monedelor țărilor care nu fac parte din UE/SEE.

Aceste sisteme diferite au un impact asupra părților interesate și a consumatorilor. În plus, consumatorii nu sunt conștienți de aplicarea unor sisteme de reglementare diferite¹⁰. În ceea ce privește prestatorii, mai puțin de 25 % din aceștia utilizează sisteme și proceduri diferite pentru operațiunile cu o dimensiune externă și cele interne¹¹.

⁵ Articolul 86 alineatul (1) din DSP

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/framework/options_en.htm

⁷ iff, London Economics și PaySys – p 169

⁸ iff, London Economics și PaySys – p 171

⁹ iff, London Economics și PaySys – p 136-9

¹⁰ iff, London Economics și PaySys – p 141

¹¹ iff, London Economics și PaySys – p 148

3.1.3. Excluderea din domeniul de aplicare

Articolul 3 prevede o listă cu operațiunile sau serviciile de plată pentru care DSP nu este aplicabilă. Această excludere din domeniul de aplicare face și mai dificilă identificarea de către consumatori a activităților acoperite de cadrul de reglementare. Conform unui sondaj efectuat în numele Comisiei, 82 % din 24 de asociații ale consumatorilor din 20 de state membre diferite și 15 autorități competente sunt în favoarea modificării excluderii din domeniul de aplicare¹². Părțile interesate solicită clarificarea sau eliminarea anumitor derogări. Mai mult, prestatorii de servicii de plată tind să evalueze ei înșiși dacă operațiunile pe care le desfășoară intră sau nu în domeniul de aplicare al DSP. Aceasta poate conduce la sustragerea de la respectarea normelor sau la suprasolicitarea autorităților competente cu cereri de informare din partea prestatorilor¹³.

3.1.4. Plățile cu valoare scăzută și moneda electronică

Articolele 34 și 53 prevăd principiile de derogare de la cerințele în materie de informare și, respectiv, normele privind conduita profesională pentru produsele de plată simple aferente operațiunilor cu valoare scăzută. DSP prevede norme de flexibilitate întrucât statele membre pot alege să reducă sau să dubleze valorile prevăzute în dispozițiile privind operațiunile naționale, precum și să majoreze valorile respective pentru instrumentele preplătite¹⁴. Numeroase state membre au decis să dubleze valorile și să crească plafonul pentru instrumentele preplătite la 500 EUR. Conform unui sondaj efectuat în numele Comisiei, numai 17 din 69 de instituții de credit au recunoscut că au oferit instrumente care erau acoperite de derogarea privind operațiunile cu valoare scăzută. Acest regim juridic simplificat concurează în mod direct cu alte regimuri și mai simplificate prevăzute de DSP (și anume, derogarea oferită instituțiilor de plată mici, activitățile de plată exceptate). Plafonul, nivelul cerințelor de informare și limitarea drepturilor și a obligațiilor privind operațiunile cu valoare scăzută au fost considerate adecvate¹⁵.

3.1.5. Microîntreprinderile

Articolul 30 alineatul (2) și articolul 51 alineatul (3) prevăd că statele membre pot aplica titlurile III și IV în cazul microîntreprinderilor. Acestea din urmă sunt definite în DSP prin trimitere¹⁶ la Recomandarea 2003/361/CE a Comisiei privind definiția microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii¹⁷.

9 state membre au utilizat opțiunea respectivă în legătură cu titlul III¹⁸, iar 8 state membre, în legătură cu titlul IV¹⁹. Conform studiului economic, dispozițiile opționale pot fi adecvate pentru cele mai mici microîntreprinderi, însă nu și pentru cele cu un bilanț total de până la 2 milioane EUR și cu până la 10 angajați²⁰.

3.2. Titlul II – Prestatorii de servicii de plată

3.2.1. Procedura de pașaport

Numărul instituțiilor de plată care au aplică „procedura de pașaport” din statele membre variază în mod considerabil în cadrul SEE. În anumite țări, un număr semnificativ de instituții

¹² Iff, London Economics și PaySys – p 130-1

¹³ iff, London Economics și PaySys – p 131

¹⁴ Articolul 34 alineatul (2) din DSP

¹⁵ iff, London Economics și PaySys – p 152-3

¹⁶ Articolul 4 alineatul (26) din DSP

¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF>

¹⁸ Tipik – p 31

¹⁹ Tipik – p 42

²⁰ iff, London Economics și PaySys – p 165

de plată au solicitat pașapoarte; în alte țări, nicio instituție de plată nu a încercat să obțină un pașaport pentru a-și putea desfășura activitatea în străinătate²¹.

În ceea ce privește părțile interesate, „procedura de pașaport” reprezintă un aspect important²². Autoritățile competente tind să aplice abordări divergente. Introducerea unei „proceduri de pașaport” reprezintă totuși o modificare semnificativă și, cu toate că efectele dispoziției respective nu s-au făcut încă simțite pe piață, DSP prevede un cadru stabil pentru dezvoltarea paneuropeană a instituțiilor de plată²³.

3.2.2. Cerințele de autorizare

Anumite state membre au solicitat informații și detalii suplimentare privind formularul de cerere²⁴ pe care instituțiile de plată trebuie să îl prezinte pentru a-și putea desfășura activitatea.

Trebuie remarcat faptul că în 6 țări numărul noilor instituții de plată înființate după 2007 reprezintă 50 % sau mai mult din toate instituțiile de plată existente la momentul actual²⁵.

3.2.3. Cerințele prudențiale (capital inițial/fonduri proprii/protejarea fondurilor)

DSP prevede norme pentru cerințele prudențiale privind instituțiile de plată, inclusiv cerințele privind capitalul inițial²⁶, fondurile proprii²⁷ și protejarea fondurilor²⁸.

3.2.3.1. Cerința privind capitalul inițial

Capitalul inițial necesar variază între 20 000 EUR și 125 000 EUR, în funcție de operațiunile întreprinse de către prestator.

3.2.3.2. Fondurile proprii

12 state membre au hotărât să aplice opțiunea prevăzută la articolul 7 alineatul (3)²⁹, conform căreia statele membre pot alege să nu aplice metodele menționate la articolul 8 în ceea ce privește calcularea fondurilor proprii pentru instituțiile de plată incluse în supravegherea consolidată a instituției de credit-mamă³⁰.

Valoarea fondurilor proprii poate fi cu 20 % mai ridicată sau mai scăzută decât valoarea care rezultă din metoda de calcul aleasă³¹. Numai 2 state membre nu au optat pentru această posibilitate. 2 țări au ales exclusiv posibilitatea de a crește suma prevăzută în cerințele privind fondurile proprii, în timp ce restul statelor membre au prevăzut ambele posibilități³². Cu toate acestea, marea majoritate a autorităților de reglementare nu au utilizat opțiunea respectivă, dar și-au rezervat dreptul juridic de a face acest lucru³³. În general, părțile interesate (inclusiv 16 autorități naționale) par să considere cerințele privind fondurile proprii ca fiind suficient de ridicate³⁴.

3.2.3.3. Cerințele privind protejarea fondurilor

²¹ iff, London Economics și PaySys – p 175

²² iff, London Economics și PaySys – p 180-183

²³ Conform datelor existente în 13 state membre - iff, London Economics și PaySys – p 177

²⁴ Tipik– p 10

²⁵ iff, London Economics și PaySys – p 192

²⁶ Articolul 6 din DSP

²⁷ Articolul 7 din DSP

²⁸ Articolul 9 din DSP

²⁹ Tipik– p 12

³⁰ În conformitate cu Directiva 2006/48/CE

³¹ Articolul 8 alineatul (3) din DSP

³² Tipik– p 13

³³ iff, London Economics și PaySys – p 198

³⁴ iff, London Economics și PaySys – p 200

Sunt prevăzute 2 posibilități cu privire la protejarea fondurilor: instituțiile de plată pot păstra astfel de fonduri într-un cont separat sau pot introduce o politică de asigurare. Prima variantă tinde să fie cea mai des utilizată de majoritatea instituțiilor de plată din SEE deoarece a fost considerată mai clară, convenabilă, eficientă din punct de vedere al costurilor și conformă cu normele și practicile naționale. Cerințele de protejare a fondurilor oferă un nivel de protecție ridicat pentru utilizatori³⁵.

3.2.4. Instituțiile de plată exceptate

Persoanele fizice și juridice pot figura în registrul prestatorilor³⁶, beneficiind de norme prudențiale mai puțin stricte în temeiul articolelor 26 și 27. Opțiunea respectivă a fost transpusă în 15 state membre, fiind utilizată până în prezent numai în 9 dintre acestea. 2 203 de așa-numite instituții de plată mici – sau instituții de plată exceptate/instituții de plată înregistrate – au beneficiat de un astfel de regim mai flexibil până la momentul actual. Dacă derogarea nu ar fi fost oferită ca opțiune, anumiți prestatori și-ar fi desfășurat activitatea în afara cadrului de reglementare³⁷.

3.2.5. Accesul la sistemele de plată

Majoritatea statelor membre au transpus articolul 28 în mod literal³⁸. Faptul că dispoziția în cauză nu se aplică tuturor sistemelor de plată creează condiții de concurență neechitabile între instituțiile de plată, în special în rândul instituțiilor de credit. Răspunsurile primite la consultarea Comisiei privind Cartea verde intitulată „Către o piață europeană integrată a plăților efectuate cu cardul, pe internet și de pe telefonul mobil”³⁹ indică faptul că instituțiile de plată sunt preocupate în legătură cu impactul dispoziției prevăzute în DSP privind accesul la sistemele de plată. Pe de altă parte, instituțiile de credit tind să susțină că sistemele de plată ar trebui protejate împotriva oricăror riscuri care ar putea avea un efect negativ asupra sistemelor în general. De aceea, în opinia lor, sistemele de plată ar trebui să fie supravegheate în continuare, furnizându-se un acces limitat la acestea.

3.3. Titlul III – Cerințele de transparență și informare

3.3.1. Condițiile standard și transparența informațiilor privind prețurile și calculul comisioanelor pentru utilizatori și prestatori

Au fost identificate aspecte specifice pentru consumatori⁴⁰ în ceea ce privește domeniul de aplicare, calitatea, conținutul tehnic excesiv, opacitatea și disponibilitatea.

Normele privind transparența condițiilor și cerințele de informare se aplică atât serviciilor de plată simple („operațiune de plată singulară”, de exemplu, remiterea singulară de bani sau plata facturilor), cât și serviciilor mai complexe bazate pe contracte-cadru (în temeiul cărora sunt executate „operațiunile de plată individuale”). Un aspect esențial privind plata singulară constă în furnizarea informațiilor referitoare la cursul de schimb valutar aplicabil operațiunilor cu cardul⁴¹. DSP prevede informarea în prealabil a consumatorilor cu privire la cursul de schimb care urmează să fie aplicat sau, în cazul în care este utilizat un curs de schimb de referință, cu privire la data relevantă pentru determinarea cursului de schimb. În practică, de cele mai multe ori acest lucru nu se întâmplă. Alte domenii în care există preocupări sunt

³⁵ iff, London Economics și PaySys – p 197

³⁶ Prevăzut la articolul 13 din DSP

³⁷ iff, London Economics și PaySys – p 207

³⁸ Tipik – p 30

³⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0941:FIN:RO:PDF> – Răspunsurile:
<https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>

⁴⁰ iff, London Economics și PaySys – p 295

⁴¹ iff, London Economics și PaySys – p 246

defalcarea comisioanelor și informarea cu privire la data valutei creditării în cazurile în care contul de plată nu este purtător de dobândă sau dacă nu există un cont de plată.

Normele armonizate privind contractele-cadru includ precizarea informațiilor precontractuale detaliate, precizarea informațiilor care trebuie furnizate anterior și ulterior efectuării operațiunilor de plată, modalitățile de furnizare a informațiilor (inclusiv comunicarea directă și la distanță), accesul permanent la termenii contractuali, modificarea contractelor-cadru, inclusiv modificarea ratei dobânzii și a cursului de schimb valutar, precum și încetarea contractelor.

Există doar câteva preocupări majore, care se referă în principal la modificările contractelor-cadru. Este posibil ca furnizarea de informații cu privire la modificările propuse și perioada de două luni dintre notificarea modificărilor și intrarea acestora în vigoare să nu fie întotdeauna respectate în mod corespunzător. Un exemplu specific de modificare a contractelor-cadru este modificarea ratei dobânzii și a comisioanelor.

DSP nu abordează în mod cuprinzător lipsa consimțământului utilizatorului cu privire la modificările contractelor-cadru.

3.4. Titlul IV – Drepturi și obligații

3.4.1. Suprataxare

DSP consideră suprataxarea drept un instrument de orientare a statelor membre. 14 dintre acestea au interzis suprataxarea în general, un stat membru a interzis suprataxarea în ceea ce privește utilizarea cardurilor de debit, însă nu și cardurile de credit, în timp ce 12 state membre au autorizat suprataxarea pentru toate tipurile de carduri, iar unul dintre statele membre, doar pentru cardurile de credit⁴².

În statele membre în care suprataxarea este autorizată, faptul că informarea consumatorilor cu privire la costurile asociate utilizării cardurilor se realizează adeseori într-o etapă târzie reprezintă o problemă. Controlarea suprataxării pare să fie legată, de asemenea, de controlul a ceea ce se întâmplă ulterior în lanțul de aprovizionare al serviciilor de plată. De asemenea, trebuie reamintit faptul că Directiva privind drepturile consumatorilor (211/83/CE) ar limita dreptul de suprataxare începând cu jumătatea anului 2014.

3.4.2. Răspundere (operațiunea de plată neautorizată)

Articolul 60 prevede dreptul la rambursare în legătură cu operațiunile de plată neautorizate. Principiul rambursării imediate privind toate operațiunile de plată neautorizate se aplică în mod necondiționat tuturor utilizatorilor.

Articolul 61 alineatul (1) stabilește o derogare conform căreia plătitorii și nu prestatorii de servicii de plată suportă pierderile legate de operațiunile de plată neautorizate. O astfel de răspundere se bazează pe utilizarea instrumentelor de plată pierdute sau furate sau pe însușirea ilegală a acestora. De asemenea, DSP prevede în acest sens o sumă de aproximativ 150 EUR. Sunt adoptate diferite abordări în ceea ce privește punerea în aplicare: în cazul în care nu sunt repetate toate aspectele menționate în dispoziția din DSP, în anumite state membre răspunderea consumatorilor sau a utilizatorilor este mai mică de 150 EUR, în timp ce în altele aceștia continuă să suporte pierderile integrale.

3.4.3. Dreptul la rambursare

În conformitate cu articolul 62 și următoarele, plătitorii pot solicita, în anumite condiții, rambursarea unei operațiuni de plată autorizate pe parcursul unei perioade de opt săptămâni,

⁴² Tipik– p 44

în special în cazul în care plătitorul nu este de acord să plătească suma solicitată de beneficiarul plății. Astfel cum se menționa într-o declarație a Comisiei pentru Regulamentul privind termenele-limită pentru SEPA, Comisia a evaluat dacă normele armonizate privind rambursarea erau corespunzătoare scopului prevăzut. Normele respective au fost concepute să ofere o protecție considerabilă plătitorilor. În același timp, normele actuale sunt uneori considerate a fi mai puțin favorabile decât anumite norme naționale preexistente. Aceasta a determinat o serie de state membre să extindă dreptul la rambursare la toate debitele directe fără a impune condiții. Întrucât manualul actual privind aspectele esențiale ale debitele directe SEPA prevede, la rândul său, dreptul la rambursarea necondiționată a debitelor directe, anumiți prestatori aplică, de asemenea, dreptul necondiționat în mod voluntar. Unii prestatori au exprimat preocupări semnificative cu privire la aplicarea drepturilor la rambursare. În timp ce perioada-limită de 10 zile pentru rambursare a fost considerată, în general, ca fiind corespunzătoare în cazul debitelor directe, o astfel de perioadă este considerată problematică pentru operațiunile de plată cu cardul deoarece prestatorii sunt, în general, incapabili să stabilească temeinicia unei cereri de rambursare în numai 10 zile lucrătoare⁴³.

3.4.4. Termenul de executare a plății

Prestatorii nu au raportat dificultăți majore în ceea ce privește respectarea termenului de executare a plății sau punerea în aplicare a datelor valutei pentru operațiunile de plată prevăzute de DSP⁴⁴. Majoritatea statelor membre au pus în aplicare în mod corespunzător DSP în legătură cu dispoziția privind termenul-limită de creditare și posibilele derogări în temeiul acordului dintre plătitori și prestatorii acestora, precum și derogările privind operațiunile de plată inițiate pe suport de hârtie. Cu toate acestea, nu toate statele membre par să fi adoptat cele 2 derogări.

Deși DSP permite stabilirea unei ore-limită numai pentru operațiunile de ieșire aproape de sfârșitul zilei lucrătoare, orele-limită aplicate de instituțiile de credit variază în mod considerabil. Această noțiune este interpretată în mod diferit, prin urmare, poate avea un impact asupra termenului real de executare a plății.

3.4.5. Neexecutarea sau executarea defectuoasă a operațiunilor

În conformitate cu articolul 75, răspunderea prestatorului de servicii de plată constă în rambursarea fără întârzieri nejustificate către plătitor a sumei care rezultă în urma neexecutării sau a executării defectuoase a unei operațiuni de plată.

Prestatorii au raportat preocupări cu privire la răspunderea lor strictă în anumite domenii, în special în ceea ce privește transparența condițiilor și furnizarea de informații. DSP prevede că o rambursare reprezintă despăgubirea în toate cazurile de executare defectuoasă a plății, considerată drept credit în contul beneficiarului plății. Interpretată în mod literal, dispoziția din DSP poate însemna că executarea defectuoasă a plății ar acoperi, de asemenea, executarea cu întârziere a acesteia. În acest sens, un determinant-cheie al eficienței dispozițiilor privind răspunderea este viteza cu care utilizatorii pot obține despăgubiri. DSP nu prevede termene-limită specifice pentru efectuarea despăgubirii.

4. REVIZUIREA FUNCȚIONĂRII DSP: ASPECTE EMERGENTE

DSP a permis deja realizarea de progrese semnificative cu privire la integrarea globală pe piața plăților de retail. Cu toate acestea, piața în cauză este extrem de dinamică, făcând în ultimii ani obiectul unor inovări considerabile. Domenii importante de pe piața plăților de retail, în special plățile cu cardul și noile mijloace de plată, cum ar fi plățile efectuate pe

⁴³ iff, London Economics și PaySys –p 267

⁴⁴ iff, London Economics și PaySys –p 270

internet și de pe telefonul mobil, sunt adeseori fragmentate de la o țară la alta, îngreunând dezvoltarea eficientă a serviciilor de plată digitală inovatoare și ușor de utilizat, precum și furnizarea unor metode de plată convenabile și sigure către consumatori și comercianții cu amănuntul (cu posibila excepția a cardurilor de credit) la nivel paneuropean în vederea achiziționării unei varietăți tot mai mari de bunuri și servicii. Cele mai recente evoluții înregistrate pe piețele respective au evidențiat, de asemenea, anumite lacune în materie de reglementare, precum și disfuncționalități ale pieței de plăți efectuate cu cardul, pe internet și de pe telefonul mobil. În vederea abordării în mod corespunzător a aspectelor sus-menționate, trebuie avută în vedere o abordare armonizată la nivel european.

5. CONCLUZII

Armonizarea drepturilor și a obligațiilor prestatorilor de servicii de plată prin intermediul DSP a contribuit atât la facilitarea furnizării de servicii de plată uniforme pe întreg teritoriul UE, cât și la reducerea costurilor de producție și de conformitate juridică pentru majoritatea prestatorilor de servicii de plată. Beneficiile preconizate nu au fost încă obținute în totalitate din cauza diferențelor față de alte legislații și reglementări aplicabile (combaterea spălării banilor, protecția datelor, protecția consumatorilor) pe teritoriul UE. În ceea ce privește consumatorii, principalele aspecte vizează abordările diferite utilizate de prestatorii de servicii de plată și de statele membre atunci când directiva a oferit o marjă de manevră și de apreciere cu privire la punerea în aplicare a acesteia⁴⁵.

II REGULAMENTUL (CE) NR. 924/2009

1. Introducere

Regulamentul (CE) nr. 924/2009 elimină diferențele privind comisioanele impuse plăților transfrontaliere și naționale în euro. Acesta este aplicabil plăților în euro în toate statele membre ale UE. Principiul său de bază constă în faptul că toate comisioanele aferente operațiunilor de plată oferite de orice prestator de servicii de plată din UE trebuie să fie identice, pentru plata aceleiași valori, indiferent dacă plata are un caracter național sau transfrontalier. Regulamentul se aplică tuturor plăților prelucrate în format electronic, inclusiv transferurilor de credit, debitelor directe, retragerilor de numerar, plăților efectuate prin intermediul cardurilor de debit și de credit, precum și remiterii de bani.

Regulamentul (CE) nr. 924/2009 și precursorul său, Regulamentul (CE) nr. 2560/2001, au generat o reducere masivă a comisioanelor plătite de către consumatori (și de către alți utilizatori ai serviciilor de plată) pentru serviciile de plată reglementate. De exemplu, comisioanele aferente transferurilor de credite în valoare 100 EUR au scăzut de la o medie UE de 23,60 EUR în 2001 la 2,46 EUR în 2005. În mod similar, comisioanele aferente retragerilor transfrontaliere în euro de la ATM-uri au scăzut la nivelurile înregistrate de către titularii de carduri în propria țară. Prin urmare, regulamentul a adus economii importante pentru milioane de cetățeni ai UE.

2. Clauza de revizuire

Articolul 15 din regulament solicită două rapoarte. Primul raport vizează să abordeze oportunitatea eliminării obligațiilor naționale de raportare pe bază de decontări în scopuri statistice, fiind legat de articolul 5 din regulament.

Cel de-al doilea raport vizează să analizeze aplicarea generală a regulamentului și revizuirea în detaliu a trei aspecte specifice:

⁴⁵ iff, London Economics și PaySys –p 288

- utilizarea codurilor IBAN și BIC în legătură cu automatizarea plăților;
- oportunitatea plafonului prevăzut la articolul 3 alineatul (1), și anume plafonul de 50 000 EUR pentru care se aplică regulamentul;
- evoluția piețelor în contextul aplicării articolelor 6, 7 și 8, și anume în legătură cu comisioanele interbancare pentru operațiunile de debitare directă și accesibilitatea debitelor directe.

Problemele identificate de către colegiitori ca necesitând prezentarea unor rapoarte au fost abordate între timp în noua propunere de regulament al Comisiei, înaintată în decembrie 2010.

3. Modificările introduse de Regulamentul (UE) nr. 260/2012 (Regulamentul privind migrarea la SEPA)

Regulamentul privind migrarea la SEPA, care a intrat în vigoare la 31 martie 2012, introduce anumite modificări ale conținutului Regulamentului privind plățile transfrontaliere. În special:

- obligațiile naționale de raportare pe bază de decontări sunt eliminate pentru plățile de orice valoare începând cu 1 februarie 2016;
- utilizarea codurilor IBAN și BIC în legătură cu automatizarea plăților face obiectul normelor generale ale Regulamentului privind migrarea la SEPA;
- aplicarea plafonului de 50 000 EUR, prevăzut la articolul 3 alineatul (1), este eliminată;
- este abordată situația juridică a comisioanelor interbancare pentru operațiunile de debitare directă (articolele 6 și 7 din Regulamentul privind plățile transfrontaliere);
- este confirmată accesibilitatea operațiunilor de debitare directă (articolul 8 din Regulamentul privind plățile transfrontaliere).

4. Concluzii

Adoptarea Regulamentului privind migrarea la SEPA a fost însoțită de o revizuire completă a aspectelor indicate la articolul 15 din Regulamentul privind plățile transfrontaliere. În consecință, nu este necesară revizuirea regulamentului în legătură cu punctele respective. Trebuie subliniat faptul că eliminarea plafonului de 50 000 EUR reprezintă o evoluție majoră binevenită pentru integrarea europeană a pieței plăților de retail.

În timp ce au fost ridicate o serie de întrebări cu privire la aplicarea regulamentului în contextul studiului economic, rezultatele prezentului exercițiu au confirmat în mare parte faptul că regulamentul pare să funcționeze în mod corespunzător. De exemplu, comisioanele aferente transferurilor de 100 EUR au urmat o tendință descendentă la o medie de 0,50 EUR pentru zona euro în cazul transferurilor inițiate online, cu o valoare scăzută constantă, și de 3,10 EUR pentru transferurile inițiate la ghișeele băncilor⁴⁶.

În consecință, Comisia a concluzionat că, la momentul actual, nu sunt necesare sau recomandate modificări ale conținutului Regulamentului (CE) nr. 924/2009.

III CONCLUZII FINALE

Obiectivele DSP constau în „instituirea la nivel comunitar a unui cadru juridic modern și coerent pentru serviciile de plată, fie că serviciile sunt compatibile sau nu cu sistemul rezultat în urma inițiativei sectorului financiar de creare a unui spațiu unic de plăți în euro care să fie

⁴⁶ Datele din septembrie 2012.

neutru, astfel încât să se garanteze condiții concurențiale egale pentru toate sistemele de plăți, pentru a păstra posibilitatea consumatorului de a alege, ceea ce, în comparație cu sistemul național actual, ar trebui să reprezinte un mare pas înainte din punctul de vedere al costurilor consumatorului, al siguranței și al eficienței”⁴⁷. În general, DSP își îndeplinește scopul, iar orice posibile modificări viitoare ar trebui să urmeze o abordare evolutivă și nu revoluționară.

Analiza DSP și a impacturilor acesteia sugerează faptul că ar putea fi avute în vedere o serie de modificări ale DSP cu scopul de a-i spori impactul, de a clarifica o serie de aspecte⁴⁸, de a oferi condiții de concurență echitabile și de a lua în considerare evoluțiile tehnologice. În această privință, DSP se aplică exclusiv plăților pentru care ambii prestatori finali sunt localizați pe teritoriul SEE, însă nu și operațiunilor de plată către sau dinspre țările terțe [așa-numitele operațiuni cu o dimensiune externă („one-leg”)]. La momentul adoptării DSP, o serie de activități (legate) de plată au fost excluse din domeniul de aplicare al directivei. Aceasta a condus la o situație în care utilizatorii de servicii de plată nu beneficiau de protecția DSP în ceea ce privește un volum tot mai ridicat al operațiunilor de plată, ceea ce a ridicat anumite semne de întrebare cu privire la domeniul real de aplicare al directivei și a creat condiții de concurență neechitabile. Flexibilitatea oferită de DSP, constând în autorizarea comercianților să perceapă comisioane sau să ofere reduceri pentru a determina consumatorii să aleagă cele mai eficiente mijloace de plată, combinată cu opțiunea statelor membre de a interzice sau de a limita orice măsuri de suprataxare pe teritoriul național, a condus la o piață extrem de eterogenă. Cu scopul de a spori protecția consumatorilor și de a promova securitatea juridică, poate fi avută în vedere o armonizare ulterioară a normelor de rambursare privind debitele directe pentru a se evita diferențele actuale de pe teritoriul UE. De asemenea, poate fi avută în vedere o reducere a domeniului de aplicare al „sistemului simplificat” pentru așa-numitele „instituții de plată mici” și o serie de ajustări ale dispozițiilor privind răspunderea.

Este necesară, în egală măsură, integrarea evoluțiilor tehnologice din domeniul afacerilor. Au apărut noi actori pe piață (așa-numiții „prestatori terți de servicii de plată”) care oferă în principiu soluții de plată cu valoare scăzută pe internet prin intermediul aplicației de servicii bancare online la domiciliu pentru consumatori, cu consimțământul acestora, precum și prin aducerea la cunoștința comercianților a faptului că banii se află în curs de a fi transferați, facilitând, prin urmare, achizițiile online. De asemenea, anumiți actori oferă informații consolidate cu privire la diferitele conturi ale unui utilizator de servicii de plată („servicii de informare cu privire la conturi”). Cu toate că acești noi actori oferă beneficii clare utilizatorilor de plăți în general, comercianților și consumatorilor deopotrivă, precum și în ceea ce privește concurența pe piață, trebuie abordate la nivelul UE o serie de aspecte legate de securitate, de accesul la informațiile privind conturile de plată sau de confidențialitatea datelor împreună cu posibila autorizare și supraveghere a acestora în calitate de instituții de plată în temeiul DSP.

În ceea ce privește Regulamentul (CE) nr. 924/2009, astfel cum s-a subliniat anterior, acesta nu necesită o revizuire suplimentară a domeniului de aplicare sau o ajustare.

⁴⁷

Considerentul (4) din DSP

⁴⁸

iff, London Economics și PaySys – p 275

Anexa 1
Modificări ale Regulamentului (CE) nr. 924/2009 introduse de Regulamentul (UE)
nr. 260/2012

Regulamentul privind plățile transfrontaliere	Dispoziția inițială	Regulamentul privind migrarea la SEPA	Dispoziția modificată
Articolul 3 alineatul (1)	Comisioanele percepute pentru plățile în euro de până la 50 000 EUR sunt identice cu comisioanele percepute pentru plățile transfrontaliere și plățile naționale corespunzătoare de aceeași valoare	Articolul 17 alineatul (2)	Comisioanele percepute pentru plățile în euro de orice valoare sunt identice cu comisioanele percepute pentru plățile transfrontaliere și plățile naționale corespunzătoare de aceeași valoare
Articolul 5	Statele membre elimină obligațiile naționale de raportare pe bază de decontări în scopuri statistice pentru plățile de până la 50 000 EUR	Articolul 17 alineatul (4)	Statele membre elimină obligațiile naționale de raportare pe bază de decontări în scopuri statistice pentru plățile de orice valoare începând cu 1 februarie 2016.
Articolul 6	Comisionul interschimb multilateral de 0,088 EUR se aplică pentru operațiunile transfrontaliere de debitare directă până la 1 noiembrie 2012 , cu excepția cazului în care a fost convenit un comision interschimb mai mic	Articolul 6 alineatul (3) și articolul 8	Comisionul interschimb multilateral se aplică pentru operațiunile transfrontaliere de debitare directă până la 1 noiembrie 2012. Începând cu 1 februarie 2014 se poate aplica un comision interschimb multilateral pentru operațiunile transfrontaliere de debitare directă pentru operațiunile R în temeiul unor criterii definite în mod strict (abordare bazată pe costuri)
Articolul 7	Comisionul interschimb multilateral se aplică pentru operațiunile transfrontaliere de debitare directă până la 1	Articolul 6 alineatul (3), articolul 8 și articolul 17	Comisionul interschimb multilateral se aplică pentru operațiunile transfrontaliere de debitare directă până la 1

	noiembrie 2012 , însă doar dacă acesta exista în statul membru respectiv înainte de 1 noiembrie 2009.	alineatul (5)	februarie 2017 , însă doar dacă acesta exista în statul membru respectiv înainte de 1 noiembrie 2009. Începând cu 1 februarie 2014, acesta poate fi aplicat operațiunilor R în temeiul unor criterii definite în mod strict (abordare bazată pe costuri)
Articolul 8	Accesibilitatea operațiunilor de debitare directă este asigurată până la 1 noiembrie 2010 de către PSP în statele membre din zona euro. Aceasta este asigurată până la 1 noiembrie 2014 de către PSP în statele membre din afara zonei euro.	Articolul 3, articolul 16 alineatul (2) și articolul 17 alineatul (6)	Accesibilitatea (transferului de credite și a) operațiunilor de debitare directă este asigurată imediat de către PSP în statele membre din zona euro. Aceasta este asigurată până la 31 octombrie 2016 de către PSP în statele membre din afara zonei euro.
Articolul 15 alineatul (2)	Utilizarea codurilor (IBAN și) BIC în legătură cu automatizarea plăților	Articolul 5 alineatul (4), articolul 5 alineatul (5) și articolul 17 alineatul (3) + anexa	USP sunt obligați să utilizeze codurile BIC, însă numai dacă acest lucru este necesar, până la 1 februarie 2014 pentru operațiunile de plată naționale și până la 1 februarie 2016 pentru plățile transfrontaliere. Începând cu 1 februarie 2016 este necesar numai codul IBAN.